Štvrtok 9. júna 2022

P9_TA(2022)0243

Globálne hrozby pre práva na umelé prerušenie tehotenstva: možné zrušenie práv na umelé prerušenie tehotenstva v USA Najvyšším súdom

Uznesenie Európskeho parlamentu z 9. júna 2022 o globálnych hrozbách pre práva na umelé prerušenie tehotenstva: možné zrušenie práv na umelé prerušenie tehotenstva v USA Najvyšším súdom (2022/2665(RSP))

(2022/C 493/12)

Európsky parlament,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach z roku 1966,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach z roku 1966,

— so zreteľom na Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z roku 1979,

— so zreteľom na Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie z roku 1965,

— so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa z roku 1989,

— so zreteľom na Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu z roku 1984,

— so zreteľom na Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím z roku 2006,

— so zreteľom na ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja dohodnuté v roku 2015, a najmä na ciele 1, 3 a 5, ktorými sú: žiadna chudoba, kvalita zdravia a života a rodová rovnosť,

— so zreteľom na Pekinskú akčnú platformu z roku 1995 a výsledky jej hodnotiacich konferencií,

— so zreteľom na Medzinárodnú konferenciu o populácii a rozvoji (ICPD), ktorá sa konala v roku 1994 v Káhire, na jej akčný program a na výsledky jej hodnotiacich konferencií,

— so zreteľom na samit v Nairobi v roku 2019 o Medzinárodnej konferencii o populácii a rozvoji + 25 – Urýchlenie plnenia sľubu a záväzky zainteresovaných strán týkajúce sa sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv (SRZP),

— so zreteľom na informačnú sériu o sexuálnom a reprodukčnom zdraví a právach Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR) z roku 2020,

— so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach z roku 1950,

— so zreteľom na usmernenie Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) z roku 2015 s názvom Bezpečné umelé prerušenie tehotenstva: odborné a politické usmernenia pre systémy zdravotnej starostlivosti,

— so zreteľom na usmernenie WHO z 8. marca 2022 s názvom Usmernenie o starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva,

— so zreteľom na vyhlásenie Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva zo 14. septembra 2021 s názvom Experti OSN odsudzujú ďalšie útoky proti právu na bezpečné umelé prerušenie tehotenstva a spoluúčasť najvyššieho súdu,

— so zreteľom na správu Populačného fondu OSN (UNFPA) o stave svetovej populácie z marca 2022 s názvom Vidieť neviditeľné: dôvod na konanie v zanedbanej kríze neplánovaného tehotenstva,

— so zreteľom na správu Pew Research Center zo 6. mája 2022 s názvom America's Abortion Quandary (Problém Ameriky s umelým prerušením tehotenstva),

— so zreteľom na Ústavu Spojených štátov amerických,

— so zreteľom na rozsudok vo veci *Roe/Wade*, 410 U.S. 113 (1973),

— so zreteľom na pôvodný návrh väčšinového stanoviska Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických č. 19-1392 ([1]), ktorý napísal sudca Samuel Alito vo veci *Thomas E. Dobbs, štátny hygienik ministerstva zdravotníctva štátu Mississippi, a i./Jackson Women's Health Organization a i.*, z februára 2022, ktorý unikol do tlače v máji 2022,

— so zreteľom na návrh zákona Senátu č. 8 (SB 8) a súvisiaci návrh zákona Snemovne reprezentantov č. 1515 (HB 1515) v Texase „týkajúci sa umelého prerušenia tehotenstva vrátane prerušenia tehotenstva po zistení srdcového tepu nenarodeného dieťaťa, ktorým sa povoľuje súkromné občianske právo na podanie žaloby" zo septembra 2021,

— so zreteľom na Dohovor Rady Európy z roku 2014 o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu,

— so zreteľom na článok 2 Zmluvy o Európskej únii,

— so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie z roku 2009 (ďalej len „charta"),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. októbra 2021 o texaskom zákone o umelom prerušení tehotenstva ([2]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 24. júna 2021 o situácii v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv v EÚ v rámci zdravia žien ([3]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 11. novembra 2021 k prvému výročiu faktického zákazu umelého prerušenia tehotenstva v Poľsku ([4]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 13. februára 2019 o odmietavom postoji k právam žien a rodovej rovnosti zaznamenanom v EÚ ([5]),

— so zreteľom na akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien v rámci vonkajšej činnosti EÚ na roky 2021 – 2025 (GAP III),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 11. februára 2021 o budúcich výzvach v oblasti práv žien v Európe: viac ako 25 rokov po Pekinskej deklarácii a Pekinskej akčnej platforme ([6]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 5. mája 2022 o vplyve vojny proti Ukrajine na ženy ([7]),

— so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,

([1]) https://www.politico.com/news/2022/05/02/supreme-court-abortion-draft-opinion-00029473
([2]) Ú. v. EÚ C 132, 24.3.2022, s. 189.
([3]) Ú. v. EÚ C 81, 18.2.2022, s. 43.
([4]) Ú. v. EÚ C 205, 20.5.2022, s. 44.
([5]) Ú. v. EÚ C 449, 23.12.2020, s. 102.
([6]) Ú. v. EÚ C 465, 17.11.2021, s. 160.
([7]) Prijaté texty, P9_TA(2022)0206.

Štvrtok 9. júna 2022

A. keďže podľa WHO je umelé prerušenie tehotenstva základným prvkom komplexných zdravotníckych služieb a približne 45 % všetkých umelých prerušení tehotenstva je neodborne vykonaných, pričom 97 % z nich sa uskutočňuje v rozvojových krajinách ([8]); keďže podľa Populačného fondu OSN (UNFPA) ([9]) každoročne nastane približne 121 miliónov neplánovaných tehotenstiev a viac ako 60 % z nich sa končí umelým prerušením tehotenstva; keďže v posledných rokoch mali odporcovia sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv (ďalej len „SRZP“) a autonómie žien významný vplyv na vnútroštátne právne predpisy a politiku, pričom na celosvetovej úrovni vrátane niekoľkých členských štátov boli prijaté spiatočnícke iniciatívy; keďže k tomuto ústupu od práva žien na umelé prerušenie tehotenstva, ktorý sa prejavuje na celom svete, prispieva aj vzostup krajnej pravice;

B. keďže Výbor pre odstránenie diskriminácie žien konštatoval, že kriminalizácia služieb umelého prerušenia tehotenstva nemá žiadnu odrádzajúcu hodnotu; keďže ako uviedla pracovná skupina OSN pre otázky diskriminácie žien a dievčat, tam, kde je umelé prerušenie tehotenstva kriminalizované a podlieha právnym obmedzeniam, nie je bezpečné ukončenie tehotenstva možné pre všetky ženy vzhľadom na ich sociálno-ekonomickú situáciu, a tak sa stáva výsadou sociálno-ekonomicky zvýhodnených žien, zatiaľ čo ženy s obmedzenými zdrojmi sú nútené uchýliť sa k neodborne vykonaným a tajným prerušeniam tehotenstva, čím ohrozujú svoj život a zdravie; keďže podľa WHO „je podiel neodborne vykonaného prerušenia tehotenstva výrazne vyšší v krajinách s veľmi reštriktívnymi zákonmi o umelom prerušení tehotenstva ako v krajinách s menej reštriktívnymi zákonmi“ ([10]);

C. keďže neodborne vykonané prerušenie tehotenstva je hlavnou príčinou úmrtí a ochorení matiek, ktorým možno predísť; keďže nedostatočný prístup k bezpečnej a legálnej starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva je kritickým problémom verejného zdravia a ľudských práv; keďže zákaz umelého prerušenia tehotenstva, ktorý núti ženy vyhľadávať neodborne vykonané a tajné prerušenie tehotenstva, vedie k zvýšenej úmrtnosti a chorobnosti matiek;

D. keďže Najvyšší súd Spojených štátov amerických vytvoril precedens v prelomovej veci *Roe/Wade* (1973), neskôr potvrdený vo veciach *Planned Parenthood/Casey* (1992) a *Whole Woman's Health/Hellerstedt* (2016), ktorý v USA zaručuje ústavné právo na legálne prerušenie tehotenstva dovtedy, kým bude plod schopný samostatného života; keďže nedávny únik pôvodného návrhu väčšinového stanoviska Najvyššieho súdu, ktoré napísal sudca Samuel Alito vo veci *Thomas E. Dobbs, štátny hygienik ministerstva zdravotníctva štátu Mississippi/Jackson Women's Health Organization*, by zrušil rozsudok vo veci *Roe/Wade* a obmedzil ústavné práva v USA; keďže sa očakáva, že Najvyšší súd vydá konečné rozhodnutie do konca júna 2022; keďže uniknutý návrh stanoviska predstavuje najškodlivejší výsledok pre práva na umelé prerušenie tehotenstva z hľadiska toho, o čom by mohol Najvyšší súd rozhodnúť, keďže umožňuje štátom zakázať prerušenie tehotenstva v ktoromkoľvek štádiu tehotenstva a otvára možnosť úplného zákazu umelého prerušenia tehotenstva, čo by následne zrušilo ochranu, ktorú ženám a dievčatám v USA poskytujú ich existujúce práva;

E. keďže rozhodnutie Najvyššieho súdu, ktorým by sa mohol zrušiť rozsudok vo veci *Roe/Wade*, by ovplyvnilo životy žien a dievčat v USA a škodlivé dôsledky by najviac pocítili osoby v zraniteľných situáciách; keďže zrušenie rozsudku vo veci *Roe/Wade* by mohlo mať negatívny vplyv aj na ostatné SRZP; keďže obmedzenia alebo zákaz práva na umelé prerušenie tehotenstva v USA by mali neprimeraný vplyv na ženy žijúce v chudobe, najmä na obete rasovej diskriminácie vrátane žien tmavej pleti, žien hispánskeho pôvodu a žien z pôvodného obyvateľstva, ako aj na ženy z vidieckych oblastí, LGBTIQ osoby, ženy so zdravotným postihnutím, dospievajúce ženy, migrantky vrátane neregulárnych migrantiek a domácnosti s jedným rodičom, ktoré vedú ženy; keďže verejné služby umelého prerušenia tehotenstva môžu zabezpečiť univerzálny prístup k bezpečnému a legálnemu prerušeniu tehotenstva pre všetky ženy vrátane tých, ktoré sa nachádzajú v zraniteľnej sociálno-ekonomickej situácii;

([8]) https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion

([9]) Správa Populačného fondu OSN (UNFPA) s názvom *Vidieť neviditeľné: dôvod na konanie v zanedbanej kríze neplánovaného tehotenstva*, marec 2022.

([10]) https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion

F. keďže uniknutý návrh stanoviska súdu nadväzuje na nedávne neúnavné úsilie na úrovni štátov obmedziť a zakázať právo na umelé prerušenie tehotenstva v USA a keďže od roku 2011 prijali štáty USA takmer 500 zákonov obmedzujúcich prístup k umelému prerušeniu tehotenstva; keďže obmedzenie prístupu k umelému prerušeniu tehotenstva bude nútiť ľudí, najmä tých, ktorí nemajú dostatok zdrojov alebo informácií, cestovať na veľké vzdialenosti, donosiť dieťa proti svojej vôli alebo sa uchýliť k neodbornému, svojpomocnému prerušeniu tehotenstva, čo ich takisto vystaví trestnému vyšetrovaniu a stíhaniu;

G. keďže v Texase bol nedávno prijatý tzv. návrh zákona Senátu č. 8, ktorým sa zakazuje umelé prerušenie tehotenstva po začatí srdcových impulzov plodu, t. j. približne po šiestich týždňoch tehotenstva, bez výnimiek v prípade znásilnenia, incestu alebo zdravotného stavu plodu, ktorý je nezlučiteľný s udržateľným životom po narodení; keďže Najvyšší súd USA umožnil, aby zákon nadobudol platnosť, a Texas sa vyhol súdnemu preskúmaniu jeho ústavnosti tým, že zbavil štátnych úradníkov povinnosti presadzovať zákon a vytvoril právnu cestu, aby občania mohli za odmenu 10 000 USD žalovať každého, kto poskytuje starostlivosť pri umelom prerušení tehotenstva alebo pomáha niekomu s umelým prerušením tehotenstva v rozpore so zákazom, keďže bez jediného subjektu zodpovedného za jeho presadzovanie je zákon ťažšie napadnuteľný; keďže ustanovenie, ktoré umožňuje občanom žalovať každého, kto poskytuje služby umelého prerušenia tehotenstva, otvára bránu obťažovaniu;

H. keďže najmenej 12 štátov prijalo, zaviedlo alebo oznámilo svoj zámer zaviesť zákony, ktoré kopírujú texaský zákon SB 8; keďže zákonodarné zbory štátov Idaho a Oklahoma nedávno prijali zákony zakazujúce umelé prerušenie tehotenstva podľa vzoru SB 8, a v prípade Oklahomy aj od okamihu oplodnenia;

I. keďže ak by sa Najvyšší súd rozhodol zrušiť rozsudok vo veci *Roe/Wade*, rozhodovanie o legálnosti prerušenia tehotenstva by sa vrátilo do právomoci štátov; keďže 13 štátov už prijalo tzv. spúšťacie zákony zakazujúce umelé prerušenie tehotenstva, ktorých cieľom je okamžite zakázať alebo obmedziť prístup k umelému prerušeniu tehotenstva v prípade zrušenia rozsudku vo veci *Roe/Wade*; keďže vrátane týchto 13 štátov je isté alebo pravdepodobné, že celkovo 26 štátov obmedzí alebo zakáže umelé prerušenie tehotenstva, ak bude ústavná ochrana zrušená, keďže iné štáty by sa mohli pokúsiť buď obnoviť zákony prijaté pred rokom 1973, ako napríklad Michigan, Wisconsin a Západná Virgínia, alebo prijať nedávno prijaté obmedzenia umelého prerušenia tehotenstva, ktoré boli zablokované súdmi, ako napríklad Alabama, Georgia, Iowa, Ohio a Južná Karolína;

J. keďže takmer všetky úmrtia v dôsledku neodborne vykonaného prerušenia tehotenstva sa vyskytujú v krajinách, kde je umelé prerušenie tehotenstva prísne obmedzené; keďže sa odhaduje, že ročný počet úmrtí matiek v USA v dôsledku neodborne vykonaného prerušenia tehotenstva by sa do druhého roku po nadobudnutí účinnosti zákazu zvýšil o 21 % ([11]); keďže takýmto úmrtiam možno úplne predísť;

K. keďže u dospievajúcich dievčat vo veku 15 – 19 rokov sú tehotenstvo a komplikácie pri pôrode hlavnou príčinou úmrtí na celom svete; keďže Výbor OSN pre práva dieťaťa ([12]) naliehavo vyzýva štáty, aby dekriminalizovali umelé prerušenie tehotenstva a zabezpečili, aby dievčatá mali prístup k službám legálneho a bezpečného umelého prerušenia tehotenstva; keďže prípadný zákaz umelého prerušenia tehotenstva by mohol zvrátiť klesajúcu mieru tehotenstva mladistvých v USA; keďže u dospievajúcich matiek je oveľa vyššia pravdepodobnosť, že prerušia štúdium a budú čeliť nezamestnanosti, čím sa ešte viac prehĺbi kruh chudoby;

L. keďže v súvislosti s možným zrušením rozsudku vo veci *Roe/Wade* narastajú obavy o ochranu údajov; keďže prostredníctvom aplikácií na sledovanie menštruácie alebo geolokačných nástrojov a vyhľadávačov možno zhromažďovať údaje o ľuďoch, ktorí navštívili kliniku na umelé prerušenie tehotenstva, kúpili si pilulku na umelé prerušenie tehotenstva alebo hľadali informácie; keďže ľudia môžu byť za to potenciálne označení alebo zozbierané informácie môžu byť použité proti nim ([13]);

([11]) https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/

([12]) Výbor OSN pre práva dieťaťa, všeobecný komentár č. 20 zo 6. decembra 2016 o uplatňovaní práv dieťaťa počas dospievania, odsek 60.

([13]) https://www.vice.com/en/article/m7vzjb/location-data-abortion-clinics-safegraph-planned-parenthood

Štvrtok 9. júna 2022

M. keďže mimovládne organizácie (ďalej len „MVO“) a konzervatívne odborné zoskupenia patriace k americkej kresťanskej pravici financujú hnutie proti umelému prerušeniu tehotenstva na celom svete; keďže toto financovanie je značné; keďže v prípade zrušenia rozsudku vo veci *Roe/Wade* by to mohlo viesť k prudkému nárastu toku peňazí a k obnoveniu tlaku skupín na celom svete, ktoré sú proti umelému prerušeniu tehotenstva;

N. keďže ak Najvyšší súd zruší rozsudok vo veci *Roe/Wade*, môže to podnietiť alebo povzbudiť hnutia proti umelému prerušeniu tehotenstva, aby vyvíjali tlak na vlády a súdy mimo USA s cieľom zrušiť práva na umelé prerušenie tehotenstva a ohroziť významné úspechy dosiahnuté v posledných desaťročiach, keď viac ako 60 krajín ([14]) zreformovalo svoje zákony a politiky týkajúce sa umelého prerušenia tehotenstva s cieľom odstrániť obmedzenia a prekážky;

O. keďže napriek všeobecnému pokroku v oblasti ochrany SRZP na celom svete vrátane Európy je veľmi znepokojujúce zaostávanie v oblasti práva na prístup k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva; keďže zrušenie rozsudku vo veci *Roe/Wade* by mohlo posilniť hnutie proti umelému prerušeniu tehotenstva v Európskej únii; keďže Poľsko je jediným členským štátom EÚ, ktorý zo svojich zákonov odstránil dôvod na umelé prerušenie tehotenstva, keďže nelegitímny ústavný súd 22. októbra 2020 rozhodol o zrušení dlhodobo uznávaných práv poľských žien, čím *de facto* zakázal umelé prerušenie tehotenstva; keďže na Malte je umelé prerušenie tehotenstva zakázané; keďže umelé lekárske prerušenie tehotenstva v ranom štádiu nie je na Slovensku legálne a v Maďarsku nie je k dispozícii; keďže prístup k umelému prerušeniu tehotenstva sa obmedzuje aj v Taliansku ([15]); keďže v iných členských štátoch EÚ, ako napríklad nedávno v Chorvátsku, sa odopiera prístup k starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva ([16]);; keďže je nevyhnutné, aby EÚ a jej členské štáty obhajovali SRZP a zdôrazňovali, že práva žien sú neodňateľné a že ich nemožno zrušiť ani obmedziť; keďže je veľmi dôležité, aby EÚ a jej členské štáty naďalej dosahovali pokrok pri zabezpečovaní prístupu k bezpečnej, legálnej a včasnej starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva v súlade s odporúčaniami a dôkazmi WHO;

P. keďže sexuálne a reprodukčné práva vrátane bezpečného a legálneho umelého prerušenia tehotenstva predstavujú základné právo; keďže kriminalizácia, odkladanie a odmietanie prístupu k bezpečnej a legálnej starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva predstavuje formu násilia voči ženám a dievčatám; keďže viaceré organizácie pre ľudské práva uvádzajú, že odopieranie bezpečného a legálneho umelého prerušenia tehotenstva môže predstavovať mučenie alebo kruté, neľudské a ponižujúce zaobchádzanie; keďže neodborne vykonané prerušenia tehotenstva, ktoré vedú k smrti v súvislosti so zákazmi umelého prerušenia tehotenstva, by sa mali chápať ako „zabitia založené na rodovej príslušnosti, ktorých obeťami sú len ženy, v dôsledku diskriminácie zakotvenej v zákone“ ([17]);

Q. keďže medzinárodné organizácie pre ľudské práva opakovane a dôsledne potvrdili, že kriminalizácia a obmedzovanie umelého prerušenia tehotenstva sú v rozpore s medzinárodnými záväzkami štátov v oblasti ľudských práv, ktoré sú chránené v medzinárodnom a európskom práve v oblasti ľudských práv, napríklad v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach, Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Dohovore o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a Európskom dohovore o ľudských právach; keďže nútenie žien, aby vyhľadávali tajné umelé prerušenie tehotenstva, cestovali za týmto zákrokom do iných krajín alebo aby donosili dieťa proti svojej vôli, je porušením ľudských práv žien a dievčat na život, fyzickú a duševnú integritu, rovnosť, nediskrimináciu a zdravie; keďže medzinárodnoprávna zásada ochrany nadobudnutých práv zakazuje štátom prijímať opatrenia, ktoré oslabujú, obmedzujú alebo odstraňujú existujúce práva alebo nároky v oblasti rodovej rovnosti a SRZP;

([14]) https://reproductiverights.org/maps/worlds-abortion-laws/
([15]) https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc; http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf
([16]) https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html
([17]) https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FHRBodies%2FHRC%2FRegularSessions%2FSession35%2FDocuments%2FA_HRC_35_23_AUV.docx&wdOrigin=BROWSELINK

R. keďže experti OSN vo vyhlásení zo 14. septembra 2021 ([18]) zdôraznili, že „ľudské práva žien sú základnými právami, ktoré nemožno podriadiť kultúrnym, náboženským ani politickým úvahám“, a doplnili že „vplyv ideologicky a nábožensky motivovaného zasahovania do záležitostí verejného zdravia je osobitne škodlivý pre zdravie a pohodu žien a dievčat“;

S. keďže zabezpečenie prístupu ku komplexnému SRZP, komplexnej sexuálnej a vzťahovej výchove a službám primeraným veku vrátane plánovania rodiny, antikoncepčných metód a bezpečných, legálnych a bezplatných umelých prerušení tehotenstva, ako aj rešpektovanie autonómie každého človeka a jeho schopnosti slobodne a informovane rozhodovať o svojom tele a živote, sú predpokladmi na dosiahnutie rodovej, sociálnej a ekonomickej rovnosti; keďže spravodlivý prístup k starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva umožňuje ženám lepšie rozhodovať o svojom tele a zvyšuje ich schopnosť zlepšiť svoj ekonomický blahobyt;

T. keďže rodová rovnosť, ukončenie chudoby a vykorisťovania na celom svete a zabezpečenie zdravého života a blahobytu pre všetkých sú základnými cieľmi stanovenými v cieľoch udržateľného rozvoja č. 5, 1 a 3; keďže konkrétne zabezpečenie všeobecného prístupu k sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu a odstránenie všetkých foriem násilia a škodlivých praktík voči ženám a dievčatám sú cieľmi udržateľného rozvoja č. 3 a 5; keďže všetky členské štáty OSN vrátane USA a členských štátov EÚ prevzali úlohy, záväzky a povinnosti dodržiavať a podporovať tieto ciele udržateľného rozvoja a ich zámery;

1. dôrazne odsudzuje celosvetové zaostávanie v oblasti práv žien a SRZP, a to aj v USA a niektorých členských štátoch EÚ; pripomína, že SRZP sú základnými ľudskými právami, ktoré by sa mali chrániť a posilniť a v nijakom prípade ich nemožno oslabiť ani zrušiť; je hlboko znepokojený najmä tým, ako veľmi takýto zákaz prehĺbi traumu obetí znásilnenia a incestu;

2. vyjadruje svoju pevnú solidaritu a podporu ženám a dievčatám v USA, ako aj tým, ktorí sa podieľajú na poskytovaní a obhajobe práva na legálnu a bezpečnú starostlivosť pri umelom prerušení tehotenstva a prístupu k nej v takýchto náročných podmienkach;

3. pripomína Najvyššiemu súdu Spojených štátov amerických dôležitosť potvrdenia prelomového rozsudku vo veci *Roe/Wade* (1973) a z neho vyplývajúcej ústavnej ochrany práva na umelé prerušenie tehotenstva v USA;

4. dôrazne odsudzuje akékoľvek obmedzovanie ľudských práv a ústavných práv; vyzýva na prijatie opatrení na ochranu práva na bezpečné a legálne umelé prerušenie tehotenstva v USA a na to, aby sa USA zdržali akýchkoľvek spiatočníckych krokov; vyzýva príslušné orgány USA na všetkých úrovniach, aby v súlade s usmerneniami WHO o starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva úplne dekriminalizovali prístup k službám umelého prerušenia tehotenstva a ich poskytovanie, aby na svojom území zaručili bezpečné, legálne, bezplatné a vysokokvalitné služby sexuálneho a reprodukčného zdravia a umožnili ich ľahkú dostupnosť pre všetky ženy a dievčatá;

5. vyzýva vládu štátu Texas, aby urýchlene zrušila návrh zákona Senátu č. 8; vyzýva vlády štátov Idaho a Oklahoma, aby zrušili svoje podobné zákony vrátane zákona Snemovne reprezentantov č. 4327 (Oklahoma); vyzýva všetkých 26 štátov USA, v ktorých platia spúšťacie zákony, zákony a iné opatrenia týkajúce sa zákazov a obmedzení umelého prerušenia tehotenstva, aby ich zrušili a zabezpečili, aby ich právne predpisy boli v súlade s medzinárodne chránenými ľudskými právami žien a medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv;

6. je hlboko znepokojený skutočnosťou, že zákazy a iné obmedzenia týkajúce sa umelého prerušenia tehotenstva neúmerne postihujú ženy žijúce v chudobe, najmä obete rasovej diskriminácie vrátane žien tmavej pleti, žien hispánskeho pôvodu a žien z pôvodného obyvateľstva, ako aj ženy z vidieckych oblastí, LGBTIQ osoby, ženy so zdravotným postihnutím, dospievajúce ženy, migrantky vrátane neregulárnych migrantiek a domácnosti s jedným rodičom, ktoré vedú

([18]) https://www.ohchr.org/en/statements/2021/09/united-states-un-experts-denounce-further-attacks-against-right-safe-abortion

ženy; zdôrazňuje, že ženy, ktoré si pre finančné alebo logistické prekážky nemôžu dovoliť cestovať na kliniky reprodukčného zdravia v susedných štátoch alebo krajinách, sú vystavené väčšiemu riziku, že podstúpia nebezpečné a život ohrozujúce zákroky a že budú nútené donosiť dieťa proti svojej vôli, čo predstavuje porušenie ľudských práv a formu rodovo motivovaného násilia ([19]);

7. víta skutočnosť, že federálny zákon o zdraví a ochrane žien (Women's Health and Protection Act – WHPA), ktorého cieľom je chrániť právo na starostlivosť pri umelom prerušení tehotenstva v celých Spojených štátoch, bol schválený v Snemovni reprezentantov, ale vyjadruje hlboké poľutovanie, že sa ho nepodarilo schváliť v Senáte; vyzýva vládu USA a/alebo iné príslušné orgány USA, aby rešpektovali, napĺňali a chránili ľudské práva žien a dievčat vrátane ich práva na život, súkromie, zdravie, rovnosť a nediskrimináciu, ako aj ich ochranu pred diskrimináciou, násilím a mučením alebo krutým, neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním, a to zavedením a podporou federálnej právnej ochrany prístupu k bezpečným, legálnym a kvalitným službám sexuálneho a reprodukčného zdravia vrátane umelého prerušenia tehotenstva pre všetky ženy a dievčatá;

8. povzbudzuje prezidenta Joea Bidena a jeho administratívu, aby zintenzívnili svoje úsilie a naďalej podporovali práva na umelé prerušenie tehotenstva, a naliehavo ho vyzýva, aby zabezpečil prístup k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva; nabáda vládu USA, aby vyvinula ďalšie úsilie s cieľom zabezpečiť, aby boli umelé prerušenie tehotenstva a antikoncepcia začlenené do poskytovania komplexných informácií, vzdelávania a služieb v oblasti SRZP primeraných veku a aby boli dostupné pre všetkých; víta skutočnosť, že USA obnovili financovanie Populačného fondu OSN, agentúry OSN pre sexuálne a reprodukčné zdravie, a vyzýva vládu USA a/alebo iné príslušné orgány USA, aby naďalej podporovali SRZP a aby tak robili na pôde OSN a na iných mnohostranných fórach;

9. naliehavo vyzýva vládu USA a/alebo iné príslušné orgány USA, aby zabezpečili primeranú federálnu, ústavnú a zákonnú ochranu práva na umelé prerušenie tehotenstva, a ďalej naliehavo vyzýva vládu USA, aby úplne dekriminalizovala umelé prerušenia tehotenstva, čo si vyžaduje nielen ukončenie trestania žien a dievčat a iných tehotných osôb, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a iných osôb, ktoré pomáhajú pri poskytovaní služieb umelého prerušenia tehotenstva, ale aj odstránenie umelého prerušenia tehotenstva zo štátnych trestnoprávnych zákonov a zrušenie všetkých ostatných trestných zákonov, politík a postupov;

10. dôrazne vyzýva vládu USA a/alebo iné príslušné orgány USA, aby odstránili všetky prekážky brániace poskytovaniu služieb umelého prerušenia tehotenstva vrátane súhlasu alebo oznámenia tretej strany, povinných čakacích lehôt a schvaľovania sudcami alebo lekárskymi komisiami a aby zaručili včasnú starostlivosť pri umelom prerušení tehotenstva v celej krajine; vyzýva vládu USA, aby zabezpečila poskytovanie týchto služieb bez diskriminácie, obťažovania, nátlaku, strachu alebo zastrašovania, s náležitým rešpektovaním súkromia žien a dôvernosti informácií a s náležitou ochranou a rešpektovaním poskytovateľov zdravotnej starostlivosti;

11. vyzýva vládu USA a/alebo iné príslušné orgány USA, aby regulovali odmietanie poskytovania zákonných služieb umelého prerušenia tehotenstva zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, a to aj na základe výhrady svedomia, spôsobom, ktorý ženám neznemožní prístup k umelému prerušeniu tehotenstva;

12. je znepokojený zhromažďovaním a zneužívaním údajov o osobách, ktoré chcú podstúpiť umelé prerušenie tehotenstva; vyzýva vládu USA, aby zabezpečila, že zákony a politiky v oblasti ochrany údajov sú v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv, a aby zaručila, že pri spracúvaní citlivých osobných údajov, ako sú údaje a informácie týkajúce sa zdravia, sa budú rešpektovať práva jednotlivcov a že budú založené na ich slobodnom, konkrétnom, informovanom a výslovnom súhlase so zhromažďovaním a spracovaním osobných údajov; vyzýva digitálne distribučné služby, aby zabezpečili, že všetky aplikácie budú dodržiavať zákony o používaní a ochrane údajov;

13. uznáva úlohu mimovládnych organizácií ako poskytovateľov služieb a obhajcov SRZP v USA a povzbudzuje ich, aby pokračovali vo svojej práci; potvrdzuje, že tieto MVO potrebujú primerané financovanie, aby mohli fungovať; zdôrazňuje, že služby poskytované týmito MVO zodpovedajú potrebám a ľudským právam žien a dievčat; zdôrazňuje, že ich práca nemôže nahradiť zodpovednosť štátu za zabezpečenie prístupu k verejným, legálnym a bezpečným službám umelého prerušenia tehotenstva;

([19]) https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/ INFO_Abortion_WEB.pdf

14. vyzýva vládu USA, aby prijala potrebné opatrenia na zabezpečenie sociálnej podpory, najmä v prípade domácností s osamelými matkami a tehotenstva mladistvých, a to aj prostredníctvom všeobecnej starostlivosti o deti a zdravotnej starostlivosti;

15. vyzýva vládu USA, aby podpísala a ratifikovala všetky zostávajúce ([20]) a regionálne dohovory a protokoly OSN o ľudských právach vrátane Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z roku 1979;

16. je hlboko znepokojený možnými dôsledkami pre práva žien na celom svete v prípade, že Najvyšší súd USA zruší rozsudok vo veci *Roe/Wade*; je hlboko znepokojený možnosťou, že sa zníži priorita a financovanie služieb SRZP, ktoré už sú v USA aj na celom svete masívne znevýhodnené a podfinancované; s obavami upozorňuje na to, že v krajinách, ktoré sú vo veľkej miere závislé od pomoci USA v rámci programov verejného zdravia, by zrušenie tohto nariadenia mohlo mať vplyv na záväzky týchto vlád v oblasti poskytovania umelého prerušenia tehotenstva a iných reprodukčných práv;

17. víta nedávny pozitívny vývoj v oblasti práv na umelé prerušenie tehotenstva v Argentíne, Mexiku, Ekvádore, Kolumbii a Čile, ktorý predstavuje významný krok vpred v Južnej Amerike v oblasti práv žien, ako aj v ďalších krajinách sveta, napríklad v Angole, Indii, Keni, na Novom Zélande, v Severnom Írsku, Južnej Kórei a Thajsku;

18. zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť účasť žien a dievčat na tvorbe zákonov a politík, ktoré sa ich týkajú a súvisia s ich ľudskými právami vrátane SRZP, najmä starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva, a že v prípade porušenia ich práv im musí byť poskytnutá spravodlivosť a právne odškodnenie;

19. zdôrazňuje nedostatočný prístup k antikoncepcii a existujúce neuspokojené potreby ([21]); zdôrazňuje, že ženy nesú neprimerane veľkú zodpovednosť za antikoncepciu, o ktorú by sa mali podeliť s mužmi; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné vyvinúť a propagovať antikoncepčné prostriedky pre mužov s cieľom znížiť počet neplánovaných tehotenstiev; zdôrazňuje, že prioritou by mal byť boj proti sexuálnemu násiliu a komplexná sexuálna a vzťahová výchova pre všetkých primeraná veku a založená na dôkazoch, široká škála vysokokvalitných, prístupných, bezpečných, cenovo dostupných a prípadne bezplatných antikoncepčných metód a prostriedkov, poradenstvo v oblasti plánovania rodiny, ako aj zdravotnícke služby;

20. vyzýva EÚ a členské štáty, aby organizáciám občianskej spoločnosti so sídlom v USA, ktoré chránia, presadzujú a poskytujú sexuálne a reprodukčné zdravie a práva v krajine, ponúkli všetku možnú podporu vrátane finančnej podpory ako vyjadrenie svojho pevného záväzku k ochrane týchto práv; ďalej vyzýva členské štáty, aby poskytli bezpečné útočisko všetkým zdravotníckym pracovníkom, ktorým by mohlo hroziť právne prenasledovanie alebo iné formy obťažovania v dôsledku ich legitímnej práce pri poskytovaní starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva;

([20]) Vrátane, okrem iného, Opčného protokolu k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (1999), Amerického dohovoru o ľudských právach (1969), Dodatkového protokolu k Americkému dohovoru o ľudských právach v oblasti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv (1988), Protokolu k Americkému dohovoru o ľudských právach o zrušení trestu smrti (1990), Prvého a Druhého opčného protokolu k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach (1966 a 1989), Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (1966), Opčného protokolu k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (2008), Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (2002), Dohovoru OSN o právach dieťaťa (1989), Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (2011), Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín (1990), Dohovoru o právnom postavení utečencov (1951), Medzinárodného dohovoru na ochranu všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím (2006), Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (2006) a Opčného protokolu k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (2006).

([21]) Správa Populačného fondu OSN (UNFPA) s názvom *Vidieť neviditeľné: dôvod na konanie v zanedbanej kríze neplánovaného tehotenstva*, 30. marca 2022.

21. vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, Komisiu a všetky členské štáty EÚ, aby využili všetky nástroje, ktoré majú k dispozícii, na posilnenie svojich opatrení proti ústupu v oblasti práv žien a SRZP, a to aj kompenzáciou prípadného zníženia financovania SRZP zo strany USA na celom svete a dôrazným presadzovaním a uprednostňovaním všeobecného prístupu k bezpečnému a legálnemu prerušeniu tehotenstva a ďalším SRZP v rámci svojich vonkajších vzťahov;

22. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby naliehali na vládu USA, aby zaviedla federálnu právnu ochranu práva na umelé prerušenie tehotenstva, a aby vo svojich vzťahoch s USA na všetkých úrovniach a na všetkých príslušných medzinárodných fórach upozorňovali na tieto otázky ľudských práv a poukazovali na to, že predstavujú formu násilia voči ženám a dievčatám; ďalej vyzýva delegáciu EÚ v USA, aby pri spolupráci s príslušnými orgánmi USA a pri miestnej realizácii GAP III uprednostnila SRZP;

23. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby dôrazne podporovali SRZP pre všetkých, a to aj presadzovaním posilnenej právnej ochrany v rámci hraníc EÚ a odstraňovaním prekážok brániacich uplatňovaniu týchto práv;

24. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby právo na umelé prerušenie tehotenstva zahrnuli do charty;

25. vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, delegácie EÚ a veľvyslanectvá členských štátov na celom svete, aby aktívne oslovovali a chránili obhajcov ľudských práv, ktorí pracujú v oblasti SRZP, najmä v krajinách, kde sa obmedzuje právo na umelé prerušenie tehotenstva a prístup k nemu;

26. vyzýva podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, osobitného predstaviteľa EÚ pre ľudské práva a komisára pre rodovú rovnosť, aby v prípade zrušenia rozsudku vo veci *Roe/Wade* zvážili možnosť odsúdiť a kritizovať toto porušenie SRZP žien a ich práva na zdravotnú starostlivosť, ako aj právnu neistotu, ktorú to spôsobí pri výmene názorov s predstaviteľmi USA;

27. zdôrazňuje, že právo všetkých jednotlivcov na telesnú integritu a autonómiu musí byť v súlade s Pekinskou akčnou platformou a akčným programom Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji chránené a že sa musí zabezpečiť prístup k základným službám, ktoré umožňujú uplatňovanie tohto práva; zdôrazňuje, že prístup k zdravotnej starostlivosti je základným právom človeka a že je povinnosťou štátu poskytovať a zaručiť zdravotnú starostlivosť pre všetkých; žiada, aby sa do stratégií, politík a programov všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti začlenil komplexný globálny prístup v rámci základného balíka opatrení v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia vrátane opatrení na prevenciu a zabránenie neodborne vykonanému a tajnému umelému prerušeniu tehotenstva, ako aj poskytovanie starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva; vyjadruje poľutovanie nad tým, že zdravotná starostlivosť nie je v USA dostupná pre každého; pripomína, že chudoba úzko súvisí s núteným a vynúteným pokračovaním tehotenstva a s nedostatkom bezpečného a legálneho umelého prerušenia tehotenstva;

28. opätovne potvrdzuje, že umelé prerušenie tehotenstva musí byť vždy dobrovoľným rozhodnutím na základe žiadosti osoby, ktorá ju vykonala zo slobodnej vôle, v súlade s lekárskymi normami a dostupnosťou, prístupnosťou, cenovou dostupnosťou a bezpečnosťou na základe usmernení WHO; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili všeobecný prístup k bezpečnému a legálnemu prerušeniu tehotenstva a rešpektovali právo na slobodu, súkromie a najlepšiu dostupnú zdravotnú starostlivosť;

29. naliehavo vyzýva členské štáty, aby dekriminalizovali umelé prerušenie tehotenstva a odstránili a potlačili prekážky brániace bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva a prístupu k sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti a službám; vyzýva členské štáty, aby zaručili nediskriminačný prístup k bezpečným, legálnym a bezplatným službám umelého prerušenia tehotenstva, k službám a materiálom predpôrodnej a materskej zdravotnej starostlivosti, dobrovoľnému plánovaniu rodiny, antikoncepcii, službám pre mladých, ako aj k prevencii, liečbe, starostlivosti a podpore v súvislosti s HIV;

30. odsudzuje skutočnosť, že ženy nemajú prístup k službám umelého prerušenia tehotenstva z dôvodu bežnej praxe v niektorých členských štátoch, ktorá umožňuje lekárom a v niektorých prípadoch aj celému zdravotníckemu zariadeniu odmietnuť poskytovanie zdravotníckych služieb na základe doložky o výhrade svedomia, čo vedie k odopieraniu starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva na základe náboženstva alebo svedomia a ohrozuje životy a práva žien; poznamenáva, že táto doložka sa často používa aj v situáciách, keď by akékoľvek zdržanie mohlo ohroziť život alebo zdravie pacienta;

31. naliehavo vyzýva Komisiu, aby v plnej miere využila svoju právomoc v oblasti zdravotnej politiky a aby v rámci programu EU4Health na obdobie 2021 – 2027 poskytla podporu členským štátom pri zaručovaní univerzálneho prístupu k SRZP, pri podpore informovanosti a vzdelávania v oblasti zdravia, pri posilňovaní vnútroštátnych systémov zdravotnej starostlivosti a vzostupnej konvergencii noriem zdravotnej starostlivosti s cieľom znížiť nerovnosti v oblasti zdravia v rámci členských štátov a medzi nimi a pri uľahčovaní výmeny najlepších postupov medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o SRZP; vyzýva členské štáty, aby pokročili smerom k všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti, v prípade ktorej sú SRZP zásadné;

32. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Európskej komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, prezidentovi Spojených štátov amerických a jeho administratíve, Kongresu USA a Najvyššiemu súdu USA.